

Datum van
inontvangstneming

:

06/06/2013

Zaak C-219/13

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

25 april 2013

Verwijzende rechter:

Korkein hallinto-oikeus (Finland)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

22 april 2013

Verzoekende partij:

K Oy

Andere partijen in de procedure:

Veronsaajien oikeudenvalvontayksikkö

Valtiovarainministeriö

BESLISSING VAN DE KORKEIN HALLINTO-OIKEUS

Onderwerp:

Een verzoek om een prejudiciële beslissing aan het Hof van Justitie van de Europese Unie overeenkomstig artikel 267 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU)

Verzoeker:

K Oy, Helsinki

Andere partijen in de procedure:

Veronsaajien oikeudenvalvontayksikkö

Valtiovarainministeriö

Beslissing waartegen hogere voorziening is ingesteld:

Beslissing van de keskusverolautakunta van 25 mei 2011 (omissis)

Voorwerp van het geding

- 1 Volgens de Verohallinnosta annettu laki (503/2010; wet betreffende de belastingadministratie) en de Arvonlisäverolaki (wet op de btw; hierna: „AVL”) kan de keskusverolautakunta (centrale belastingcommissie) op verzoek van een belastingplichtige bindende prealabele beslissingen inzake de belastingheffing geven. In het verzoek om een prealabele beslissing geeft de verzoeker de nodige uitleg voor de te geven beslissing.
- 2 Een definitief geworden prealabele beslissing van de keskusverolautakunta is op verzoek van de verzoeker bindend ten aanzien van de heffing van de belasting waarvoor zij is gegeven. Tegen de prealabele beslissing van de keskusverolautakunta kan hogere voorziening worden ingesteld bij de Korkein hallinto-oikeus. De bevoegdheid om hogere voorziening in te stellen komt toe aan de verzoeker en de Veronsaajien oikeudenvaltontayksikkö (de Finse belastingdienst), aan welke de mogelijkheid wordt gegeven op de hogere voorziening van de verzoeker een memorie van antwoord in te dienen.
- 3 In de onderhavige procedure heeft K Oy de keskusverolautakunta verzocht om een prealabele beslissing, zoals hieronder wordt beschreven. Tegen de prealabele beslissing heeft de vennootschap hogere voorziening ingesteld bij de Korkein hallinto-oikeus.
- 4 In deze zaak gaat het om de uitlegging van artikel 98, lid 2, eerste alinea, van, en bijlage III, punt 6, zoals gewijzigd bij richtlijn 2009/47/EG, bij richtlijn 2006/112/EG van de Raad betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde (hierna: „btw-richtlijn”).

Verzoek aan de keskusverolautakunta om een prealabele beslissing en beslissing van de keskusverolautakunta

Verzoek aan de keskusverolautakunta om een prealabele beslissing

- 5 K Oy houdt zich bezig met het uitgeven van boeken. De uitgeversactiviteiten hebben betrekking op algemene literatuur en studieboeken.
- 6 De vennootschap geeft ook zogenoemde luisterboeken en e-boeken uit. Een luisterboek is een voorgelezen boek op een fysieke drager, zoals een cd of cd-rom, en bestemd om beluisterd te worden. Een e-boek is een boek op een fysieke drager, zoals een cd, dat qua inhoud en structuur bijna volledig overeenkomt met het gedrukte boek en de geschreven tekst daarvan weergeeft. Non-fictie- en woordenboeken op cd zijn een voorbeeld van e-boeken die naar een computer of een leesapparaat worden gedownload vanaf een cd. Ook van studieboeken bestaan er versies op cd of USB-stick.
- 7 Het verzoek heeft geen betrekking op van het internet te downloaden e-boeken.

- 8 In het verzoek worden met luister- en e-boeken bedoeld boeken die los van de traditionele gedrukte boeken en tegen een eigen prijs worden verkocht op cd, cd-rom, USB-stick of soortgelijke fysieke drager. Een luisterboek geeft de geschreven tekst van het gedrukte boek weer. E-boeken geven nagenoeg de inhoud van de gedrukte boeken weer en komen in visueel opzicht en qua structuur daarmee overeen. E-boekversies van studieboeken kunnen echter in een bepaalde mate ook ander materiaal bevatten, zoals verschillende oefeningen die niet in de gedrukte studieboeken staan.
- 9 Van de luisterboeken bestaan over het algemeen ook gedrukte boeken die qua inhoud en structuur daarmee overeenstemmen. Daarentegen zijn er niet altijd dergelijke boeken van e-boeken.

In het verzoek om een prealabele beslissing gestelde vraag

- 10 Kunnen de in het verzoek bedoelde luister- en e-boeken op cd, cd-rom, USB-stick of een soortgelijke fysieke drager worden beschouwd als boeken in de zin van § 85a, eerste alinea, punt 7, AVL, op de verkoop waarvan het verlaagde tarief van toepassing is?

Prealabele beslissing van de keskusverolautakunta van 25 mei 2011 voor de periode 25 mei 2011-31 december 2012

- 11 De keskusverolautakunta heeft in haar prealabele beslissing geoordeeld dat volgens § 85a, eerste alinea, punt 7, en derde alinea, AVL alleen een gedrukte of op een vergelijkbare wijze geproduceerde publicatie als boek wordt beschouwd. De in het verzoek bedoelde luister- en e-boeken op een fysieke drager kunnen derhalve niet worden beschouwd als boeken in de zin van genoemde bepaling.
- 12 De keskusverolautakunta heeft in haar beslissing gerefereerd aan de bepalingen van § 85a, eerste alinea, punt 7, en tweede alinea (eigenlijk derde alinea), AVL, en de artikelen 56, lid 1, sub k, 96, en 98, leden 1 en 2, van, en bijlage III, punt 6, bij de btw-richtlijn, alsmede artikel 7, leden 1 en 3, van uitvoeringsverordening (EU) nr. 282/2011 van de Raad houdende vaststelling van maatregelen ter uitvoering van richtlijn 2006/112/EG betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde (herschikking). Voorts heeft de keskusverolautakunta verwezen naar de arresten van het Hof in de zaken Commissie/Frankrijk (C-384/01), en Zweckverband zur Trinkwasserversorgung und Abwasserbeseitigung Torgau-Westelbien (C-442/05).
- 13 De keskusverolautakunta heeft geoordeeld dat volgens de btw-richtlijn luister- en e-boeken en gedrukte boeken geen soortgelijke producten zijn. Bovendien staan deze producten niet in een zodanige concurrentieverhouding met elkaar dat de fiscale neutraliteit zou vereisen dat hetzelfde tarief daarop van toepassing is. Gedrukte boeken en luister- en e-boeken verschillen van elkaar wat aard, kenmerken en gebruik betreft. Luister- en e-boeken kunnen een aantal eigenschappen bezitten die gedrukte boeken niet hebben. Daarom zou

gelijkstelling van luister- en e-boeken met gedrukte boeken kunnen leiden tot een lastige en niet-neutrale grensafbakening ten opzichte van andere luisterproducten en ander materiaal in elektronisch formaat.

- 14 Verder kunnen luisterboeken niet beluisterd worden en e-boeken niet worden gelezen zonder technische hulpapparatuur. Luister- en e-boeken op fysieke dragers concurreren rechtstreeks met vergelijkbare goederen die via een elektronisch netwerk verkocht worden. Deze goederen zijn qua aard, kenmerken en gebruik gelijksoortig. De toepassing van een verlaagd tarief op luister- en e-boeken op fysieke dragers in een situatie waarin op gelijksoortige, via een elektronisch netwerk verkochte goederen voor de consument het normale tarief wordt toegepast, zou leiden tot concurrentievervalsing, aangezien de fiscale behandeling komt af te hangen van het distributiekanaal van het goed. Vanuit het oogpunt van concurrentievervalsing is het niet van belang dat luister- en e-boeken op fysieke dragers voor de btw als goederen worden beschouwd en de gelijksoortige, via een elektronisch netwerk verkochte goederen als diensten.
- 15 Op grond van het voorgaande heeft de keskusverolautakunta geoordeeld dat de in het verzoek bedoelde luister- en e-boeken op cd, cd-rom, USB-stick of een soortgelijke fysieke drager niet kunnen worden beschouwd als boeken in de zin van § 85a, eerste alinea, punt 7, AVL, op de verkoop waarvan het verlaagde tarief van toepassing is.

Samenvatting van belangrijkste argumenten van partijen en valtiovarainministeriö

- 16 K Oy vordert in hogere voorziening bij de Korkein hallinto-oikeus dat de beslissing van de keskusverolautakunta wordt vernietigd en dat in een nieuwe prealabele beslissing wordt uitgesproken dat de in het verzoek bedoelde luister- en e-boeken op cd, cd-rom, USB-stick of een soortgelijke fysieke drager worden beschouwd als boeken in de zin van § 85a, eerste alinea, punt 7, AVL, op de verkoop waarvan het verlaagde tarief van toepassing is.
- 17 Ter motivering voert de vennootschap aan dat het Comité voor de belasting over de toegevoegde waarde (hierna: „btw-comité”) in december 2010 een eenstemmig uitleggingsadvies heeft gegeven, volgens hetwelk onder bijlage III, punt 6, bij de btw-richtlijn niet alleen traditionele, op papier gedrukte boeken vallen, maar ook boeken op fysieke opnamedragers, zoals cassettes, diskettes, cd's, dvd's, cd-roms of USB-sticks, die hoofdzakelijk dezelfde inhoud bevatten als gedrukte boeken.
- 18 Een luisterboek bevat slechts de voorgelezen geschreven tekst van een gedrukt boek. Afhankelijk van de eigenschappen van het uitleesapparaat en het formaat van het e-boek kan een e-boek ook een zoekfunctie omvatten. Een e-boek op een fysieke drager kan niet worden bijgewerkt. Op een fysieke drager met een luister- of e-boek kan geen ander materiaal worden opgeslagen.

- 19 De Veronsaajien oikeudenvallvontayksikkö heeft voor de Korkein hallinto-oikeus aangevoerd dat in casu ook de invloed van het tarief op de aankoopbeslissing van de consument dient te worden onderzocht. Een consument zou kunnen kiezen voor een gedrukt boek, omdat voor het lezen daarvan geen technische hulpmiddelen nodig zijn, of voor een e-boek vanwege het feit dat met de opnamedrager een dik boek kan worden vervoerd of bewaard op kleine ruimtelijke afmetingen. Hij kan ook juist kiezen voor een e-boek, omdat hij voor het lezen van het boek gebruik wil maken van technische hulpmiddelen. Bij de keuze van een consument voor een luisterboek speelt een rol dat het niet in zijn bedoeling ligt om de gedrukte tekst te lezen, maar om te luisteren naar de voorgelezen tekst.
- 20 De beslissing van de consument om te kiezen voor de aankoop van een gedrukt boek wordt daarom niet beïnvloed door het lagere tarief voor een gedrukt boek in vergelijking met het tarief voor luister- en e-boeken. Het tarief is vanuit het oogpunt van de consument alleen van enig belang wanneer de goederen objectief gezien gelijksoortig zijn (bijvoorbeeld boeken met een harde of zachte kافت).
- 21 Het valtiovarainministeriö (ministerie van Financiën), dat door de Korkein hallinto-oikeus om advies is gevraagd, heeft verklaard dat de fiscale behandeling van luister- en e-boeken op fysieke dragers uiteenloopt van lidstaat tot lidstaat van de Unie. De lidstaten kunnen een verlaagd tarief selectief toepassen op de in bijlage III bij de btw-richtlijn opgesomde leveringen van goederen en verrichtingen van diensten. De lidstaten beschikken in dit opzicht over een ruime beoordelingsvrijheid. Zij hebben het recht om naar eigen goeddunken een verlaagd tarief toe te passen op gedrukte boeken en een normaal tarief op luister- en e-boeken op andere fysieke dragers. Het beginsel van fiscale neutraliteit pleit veeleer voor de toepassing van het normale tarief op luister- en e-boeken.

Nationale bepalingen

- 22 De btw-richtlijn en de voordien geldende Zesde btw-richtlijn 77/388/EEG van de raad betreffende de harmonisatie van de wetgevingen der lidstaten inzake omzetbelasting – gemeenschappelijk stelsel van belasting over de toegevoegde waarde; uniforme grondslag – zijn in Finland omgezet bij de op 1 juni 1994 in werking getreden Arvonlisäverolaki (1501/1993)¹ en de latere wijzigingen daarvan (tussen haakjes zijn de nummers geplaatst van de bepalingen zoals zij gelden in de periode waarvoor de prealabele beslissing is gegeven).
- 23 Volgens § 1, eerste alinea, punt 1, AVL moet aan de Staat btw worden afgedragen over de verkoop van goederen of diensten die in Finland heeft plaatsgevonden in het kader van een bedrijfsactiviteit.

¹ – <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19931501>.

- 24 Volgens § 17 AVL (1392/2010) wordt onder „goederen” verstaan lichamelijke zaken alsmede elektriciteit, gas, verwarming en koeling en vergelijkbare energiegoederen. Onder „dienst” wordt verstaan alles wat er verder in het kader van een bedrijfsactiviteit kan worden verkocht.
- 25 Volgens § 84 AVL (1780/2009)² bedraagt het tarief van de belasting 23 % van de maatstaf van heffing, behoudens het bepaalde in de §§ 85 en 85a.
- 26 Volgens de eerste alinea (1780/2009) van § 85a AVL (1265/1997)³ bedraagt „het tarief van de belasting [...] 9 % van de maatstaf van heffing voor de volgende dienstverrichtingen, alsmede de leveringen, intracommunautaire verwervingen, onttrekkingen aan de opslagprocedures en invoer van de volgende goederen:

[...]

7) Boek;

[...]”

Volgens § 85a, derde alinea, AVL wordt niet als boek in de zin van punt 7 van de eerste alinea beschouwd:

- 1) een publicatie die niet gedrukt of op een vergelijkbare wijze geproduceerd is;
- 2) en periodieke publicatie, of
- 3) een publicatie met hoofdzakelijk reclame.

Relevante bepalingen van het Unierecht en rechtspraak

Btw-richtlijn

- 27 Volgens artikel 2, lid 1, sub a en c, van de btw-richtlijn zijn aan btw onderworpen de leveringen van goederen en de diensten die binnen het grondgebied van een lidstaat door een als zodanig handelende belastingplichtige onder bezwarende titel worden verricht.
- 28 Volgens artikel 14, lid 1, van de btw-richtlijn wordt als „levering van goederen” beschouwd, de overdracht of overgang van de macht om als een eigenaar over een lichamelijke zaak te beschikken.
- 29 Volgens artikel 24, lid 1, van de btw-richtlijn wordt als „dienst” beschouwd elke handeling die geen levering van goederen is.

² – <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2009/20091780>.

³ – <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1997/1997/1265>.

- 30 Volgens artikel 96 van de btw-richtlijn passen de lidstaten een normaal btw-tarief toe, dat door elke lidstaat wordt vastgesteld op een percentage van de maatstaf van heffing, dat voor goederenleveringen en voor diensten gelijk is.
- 31 Volgens artikel 98, lid 1, van de btw-richtlijn kunnen de lidstaten een of twee verlaagde tarieven toepassen. Volgens artikel 98, lid 2, eerste alinea, zijn de verlaagde tarieven uitsluitend van toepassing op de goederenleveringen en de diensten die tot de in bijlage III genoemde categorieën behoren. Volgens artikel 98, lid 2, tweede alinea, zoals gewijzigd bij richtlijn 2008/8/EG, zijn de verlaagde tarieven niet van toepassing op langs elektronische weg verrichte diensten.
- 32 Bijlage III bij de btw-richtlijn bevat een lijst van de goederenleveringen en de diensten waarop de in artikel 98 bedoelde verlaagde tarieven mogen worden toegepast. Punt 6 van bijlage III, zoals gewijzigd bij de op 1 juni 2009 in werking getreden richtlijn 2009/47/EG tot wijziging van richtlijn 2006/112/EG wat verlaagde btw-tarieven betreft, luidt als volgt:
- „6) levering van boeken, op alle fysieke dragers, ook bij uitlening door bibliotheken (met inbegrip van brochures, folders en soortgelijk drukwerk, albums, platen-, teken- en kleurboeken voor kinderen, gedrukte of geschreven muziekpartituren, landkaarten en hydrografische en soortgelijke kaarten), kranten en tijdschriften, voor zover niet uitsluitend of hoofdzakelijk reclamemateriaal”.
- 33 Volgens voorstel COM(2008) 428 definitief van de Commissie voor richtlijn 2009/47 tot wijziging van richtlijn 2006/112 ziet de huidige formulering van de categorie in punt 6 uitsluitend op boeken op een papieren drager. Ter wille van de neutraliteit moet dit worden uitgebreid tot boeken op cd, cd-roms of een soortgelijke fysieke drager die hoofdzakelijk dezelfde inhoud bevatten als gedrukte boeken. Alleen opnames die de geschreven tekst van een boek min of meer weergeven, vallen dus onder deze categorie. Opnames die behalve de voorgelezen tekst extra's omvatten zoals spellen, zoekfuncties, links naar ander materiaal en dergelijke, blijven onder het normale btw-tarief vallen.
- 34 Het in artikel 398 van de btw-richtlijn bedoelde btw-comité heeft in december 2010 een uitleggingsadvies gegeven, volgens hetwelk onder bijlage III, punt 6, bij de btw-richtlijn niet alleen de traditionele, op papier gedrukte boeken vallen, maar ook de boeken op fysieke opnamedragers, zoals cassettes, diskettes, cd's, dvd's, cd-roms of USB-sticks, die hoofdzakelijk dezelfde inhoud bevatten als gedrukte boeken.

Rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie

- 35 Het Hof heeft zich herhaaldelijk uitgesproken over de toepassing van verlaagde btw-tarieven [onder meer in de zaken Commissie/Frankrijk (C-481/98), Commissie/Frankrijk (C-384/01), Commissie/Duitsland (C-109/02), en

Zweckverband zur Trinkwasserversorgung und Abwasserbeseitigung Torgau-Westelbien (C-442/05)].

- 36 Op basis van bovengenoemde arresten kan ervan worden uitgegaan dat uit artikel 98, lid 2, eerste alinea, van de btw-richtlijn blijkt dat de aan de lidstaten toegekende mogelijkheid van toepassing van een of twee verlaagde btw-tarieven een uitzondering is op de algemene regel volgens welke het normale tarief toepasselijk is. Voorts mogen volgens deze bepaling de verlaagde tarieven uitsluitend worden toegepast op de goederenleveringen en de diensten die tot de in bijlage III genoemde categorieën behoren. Niets in de tekst van artikel 98, lid 2, eerste alinea, van de btw-richtlijn wijst er echter op dat deze bepaling aldus moet worden uitgelegd dat het verlaagde tarief slechts geldt indien het betrekking heeft op alle aspecten van de goederenleveringen en de diensten zoals bedoeld in bijlage III. Een selectieve toepassing van het verlaagde tarief kan derhalve niet worden uitgesloten, mits dit geen gevaar voor verstoring van de mededinging oplevert. De invoering en het behoud van verlaagde btw-tarieven, die lager zijn dan het in artikel 98, lid 2, eerste alinea, van de btw-richtlijn vastgestelde normale tarief, zijn slechts aanvaardbaar indien geen inbreuk wordt gemaakt op het beginsel van fiscale neutraliteit, dat inherent is aan het gemeenschappelijke btw-stelsel en zich ertegen verzet dat soortgelijke goederen of diensten, die dus met elkaar concurreren, voor de btw verschillend worden behandeld.
- 37 Bovengenoemde arresten bieden volgens de Korkein hallinto-oikeus geen rechtstreekse aanknopingspunten voor de beantwoording van de in onderhavige zaak gerezen vragen.

Noodzaak van een prejudiciële beslissing

- 38 In casu dient te worden uitgemaakt of artikel 98, lid 2, eerste alinea, van, en bijlage III, punt 6, zoals gewijzigd bij richtlijn 2009/47, bij de btw-richtlijn zich, gelet op het beginsel van fiscale neutraliteit, verzetten tegen een nationale regeling die bepaalt dat op gedrukte boeken een verlaagd btw-tarief van toepassing is, maar op boeken op andere fysieke dragers, zoals cd's, cd-roms of USB-sticks, het normale tarief.
- 39 Volgens § 85a, eerste alinea, punt 7, AVL (1780/2009) bedraagt voor boeken het tarief van de belasting 9 % van de maatstaf van heffing. Volgens § 85a, derde alinea, punt 1, AVL wordt als boek in de zin van punt 7 van de eerste alinea niet beschouwd een publicatie die niet gedrukt of op een vergelijkbare wijze geproduceerd is. Voor de Korkein hallinto-oikeus spreekt het voor zich dat op basis van deze bepalingen luister- en e-boeken niet kunnen worden beschouwd als boeken waarvoor een verlaagd tarief geldt.
- 40 De keskusverolautakunta heeft in haar prealabele beslissing geoordeeld dat artikel 98, lid 2, eerste alinea, van, en bijlage III, punt 6, zoals gewijzigd bij richtlijn 2009/47, bij de btw-richtlijn, alsmede het beginsel van fiscale neutraliteit,

zich er niet tegen verzetten dat op de verkoop van luister- en e-boeken op andere fysieke dragers dan papier het algemene tarief wordt toegepast in plaats van een verlaagd tarief. De keskusverolautakunta meent dat luister- en e-boeken op andere fysieke dragers dan papier qua aard, kenmerken en gebruik vergelijkbaar zijn met soortgelijke boeken in elektronisch formaat, waarop volgens artikel 98, lid 2, tweede alinea, van de btw-richtlijn de verlaagde tarieven niet van toepassing zijn.

- 41 K Oy betwist bij de Korkein hallinto-oikeus de zienswijze van de keskusverolautakunta over de uitlegging van bovengenoemde bepalingen van de btw-richtlijn. Volgens de vennootschap is het onverenigbaar met het beginsel van fiscale neutraliteit wanneer de verlaagde tarieven uitsluitend worden toegepast op gedrukte boeken maar niet op boeken op andere fysieke dragers zoals cd's, cd-roms of USB-sticks.
- 42 Bij de Korkein hallinto-oikeus is geen prejudiciële beslissing van het Hof bekend omtrent de uitlegging van artikel 98, lid 2, eerste alinea, van, en bijlage III, punt 6, zoals gewijzigd bij richtlijn 2009/47, bij de btw-richtlijn, ten aanzien van leveringen van bovengeschetste luister- en e-boeken op fysieke dragers. Aangezien de beslechting van het onderhavige geding afhangt van de uitlegging van de genoemde bepalingen in samenhang met het beginsel van fiscale neutraliteit, is het noodzakelijk het Hof te verzoeken om een prejudiciële beslissing.
- 43 K Oy en de Veronsaajien oikeudenvalvontayksikkö steunen het verzoek om een prejudiciële beslissing aan het Hof.

Beslissing van de Korkein hallinto-oikeus om het Hof om een prejudiciële beslissing te verzoeken

- 44 De Korkein hallinto-oikeus schorst de behandeling van de zaak en verzoekt het Hof op grond van artikel 267 VWEU om een prejudiciële beslissing over de uitlegging van artikel 98, lid 2, eerste alinea, van, en bijlage III, punt 6, zoals gewijzigd bij richtlijn 2009/47, bij de btw-richtlijn, in het licht van het beginsel van fiscale neutraliteit. Het verzoek om een prejudiciële beslissing is noodzakelijk voor het beslechten van de bij de Korkein hallinto-oikeus aanhangige zaak.

De vragen

- 1) Verzetten artikel 98, lid 2, eerste alinea, van en bijlage III, punt 6, zoals gewijzigd bij richtlijn 2009/47/EG, bij richtlijn 2006/112/EG van de Raad betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde zich, gelet op het neutraliteitsbeginsel, tegen een nationale regeling volgens welke op gedrukte boeken een verlaagd btw-tarief van toepassing is, op boeken op andere fysieke dragers, zoals cd's, cd-roms of USB-sticks, echter het normale tarief?

- 2) Is het voor het antwoord op bovenstaande vraag van belang
- of het boek bedoeld is om te worden gelezen of te worden beluisterd (luisterboek),
  - of van het luister- of e-boek op cd, cd-rom, USB-stick of een soortgelijke fysieke drager een gedrukt boek bestaat met dezelfde inhoud,
  - dat in het boek op een andere fysieke drager dan papier technische kenmerken van de drager kunnen worden benut, zoals een zoekfunctie?

(omissis)